

Redaktionelt

Når temaet for dette nummer af *Slagmark* hedder *Sprogets filosofi*, er der ikke kun tale om den angelsaksiske analytiske sprogfilosofis logik-centrerede tradition med rødder tilbage hos bl.a. Frege, men om et meget bredere felt af aktuelle sprogfilosofiske problemstillinger. Selv om disse på mange måder tager afsæt i denne tradition, repræsenterer de samtidig en udvidelse, en kritik, og et perspektivskift i forhold til den – under inddragelse og skærpelse af hermeneutiske, pragmatiske og lingvistiske perspektiver. Forskellene blandt de positioner, der præsenteres kommer bl.a. til udtryk i opfattelsen af metaforens betydning og status.

Her er Dummetts nok den, der klart placerer sig inden for den analytiske traditions logiske horisont i bestræbelsen på at udvikle en meningsteori, der systematisk og ikke bare terapeutisk (op-)løser den traditionelle metafysiks problemer. Stig Alstrup Rasmussen præsenterer bredt Dummetts bud på en præciserende skelnen mellem semantisk realisme og anti-realisme i relation til det frege'ske princip om afklaringen af sætningens sandhedsbetingelser. Denne afklaring indebærer for Dummett en besvarelse af det spørgsmål, han stiller som overskrift for sit bidrag: Hvad ved jeg, når jeg behersker et sprog? Hvad er sproglig viden? Svaret er, at det er en bevidst anvendelse af regler.

Det er denne opfattelse af sproget Davidson vender sig imod, når han i sit indlæg 'A Nice Derangement of Epitaphs' konkluderende stiller tingene på spidsen: Hvis der med 'sprog' menes, hvad mange filosoffer og lingvister forstår ved det, nemlig primært regler og strukturer, så findes der ikke sådan noget som et sprog. Som Morten Haugaard Jeppesen formulerer det i sin introduktion til Davidson: Det afgørende kendetegn ved sproglig kompetence er ifølge Davidson evnen til at fortolke – ikke adlydelsen af regler eller overholdelsen af konventioner. For også når regler og konventioner brydes i anvendelsen af nye og overraskende metaforer – eller i misforstået sprogbrug som i overskriften på Davidsons artikel, er fortolkning mulig i et pragmatisk perspektiv, hvori sproget ikke principielt adskiller sig fra andre sider af virkeligheden. Hvor Dummett i sin redegørelse for, hvad det vil sige 'at have et sprog' tilstræber en semantisk bokstaveliggørelse af metaforen i et logisk regel-perspektiv, der vil Davidson som en slags pragmatisk hermeneutiker give plads for metaforens dobbelttydighed og situerethed, hvad enten den bunder i uvi-

denhed eller opfindsomhed.

Også Heidegger fokuserer på den poetisk-skabende side ved sproget, men med den forskel, at der her ikke er nogen, der pragmatisk 'har sproget'. Det er snarere pragmatikkens mulighedsbetingelse i en slags meningens urhændelse, som Heidegger finder i sprogets talen. Det er grundlæggende sproget, der taler. Og mennesket taler kun ved at modsvare sproget. Sprogets talen er digtet, det digteriske ved sproget, hvorfra ting og verden gives. Egentlig digtning er aldrig blot en højere form for hverdagsprog. "Snarere er omvendt hverdagens tale et glemt og derfor slidt digt, hvorfra der knap lyder en kalden længere", hedder det hos Heidegger i "Die Sprache" fra *Unterwegs Zur Sprache*, som vi bringer i oversættelse ved Dietrich Harbsmeier.

Hos Ricœur, som præsenteres af Orla Vigsø, er hermeneutikken genindskrevet i en pragmatisk sammenhæng, hvor "nogen siger noget til nogen om noget", og hvor såvel forklaring som forståelse, såvel hermeneutik som strukturel lingvistik og semiotik således integreres i en kommunikativ ramme. Igen er det metaforens dobbelttydighed, der står i centrum, men i en filosofisk refleksion der i sin åbenhed som mødested for en række teoretiske retninger giver afkald på at skabe en "Grand Theory", som Vigsø gør opmærksom på.

Ambitioner om en sådan finder man måske snarere i Lakoffs kognitive semantik, hvor vægten igen er flyttet over på regler eller strukturer, men netop en strukturering af metaforene eller en metaforenes strukturerende effekt på verden gennem grundlæggende "billedskemaer", der som semantiske atomer udgør et nærmest biologisk funderet grundlag for såvel logiske som poetiske aspekter ved sproget. Stjernfeldt konfronterer i sit bidrag Lakoffs model med en termodynamisk skematik og problematiserer herigennem dens – empiriske eller a prioriske – status og grundlag.

Uden for selve temaet – eller er det? – bringer vi ved Hans Jørgen Lundager Jensen en genlæsning af Levi-Strauss' *Den vilde tanke* i anledning af dens genudgivelse på dansk. Desuden bringer vi ved Finn Frandsen en samtale med Régis Debrey om mediologien, hans projekt om at udvikle en videnskabelig disciplin for "tankens fysik", der skal besvare spørgsmålet: hvordan bliver en ide til en materiel kraft?